आर्हतमतआह एतदितितैर्हिस्यादस्ति स्यान्नास्ति स्यादस्तिचनास्तिच स्यादस्तिचावक्तव्यः स्यान्नास्तिचावक्तव्यः स्यादस्तिचनास्तिचावक्तव्यः स्यादवक्तव्य इतिसप्तभंगीनयःसर्वत्रयोज्यते अतएतदेवमितिस्यादस्तीत्युक्तं चात्एतन्नएवंचनेतिसंबंधेनस्यान्नास्तिस्यादवक्तव्यइतिचोक्तं नचोभेइत्यनेनस्यादस्तिचनास्तिचस्यादस्तिचनास्तिचावक्तव्यइतिचोक्तं नानुभेइतिस्यादस्तिचावक्तव्यःस्यान्नास्तिचावक्तव्यइतिचोक्तं कर्मस्थाःआर्हताःविषयंघटादिंएतदेवंअस्तीत्यादिब्रूयुरितिसंबंधः एतेषुपक्षेषुकृतहानाकृताभ्यागमप्रसंगात्स्वभावमात्रपक्षस्तुच्छः बंधमोक्षादिवस्तुमात्रस्वरूपस्यास्तिनास्तीत्यादिविकल्पग्रस्तत्वेनानवधारणात्मकआर्हतपक्षोपितुच्छएव परिशेषात्समुच्चयपक्षएवश्रेयान्व्यवहारे परमार्थस्तुसत्वस्थाःयोगिनःसमदर्शिनःब्रह्मैवकारणत्वेनपश्यंति ॥ ६ ॥ त्रेतायामिति पापानुवेधादेवात्रश्रौतेमतेसंश

एतदेवंचनैवंचनचोभेनानुभेतथा ॥ कर्मस्थाविषयंब्रूयुःसत्वस्थाःसमदर्शिनः ॥ ६ ॥ त्रेतायांद्वापरेचैवकलिजाश्चससंशयाः ॥ तपस्विनःप्रशांताश्चसत्वस्थाश्चकृतेयुगे ॥ ७ ॥ अपृथग्दर्शनाःसर्वेऋक्सामसुयजुःषुच ॥ कामद्वेषौपृथक्कृत्वातपःकृतउपासते ॥ ८ ॥ तपोधर्मेणसंयुक्तस्तपोनित्यःसुसंशितः ॥ तेनसर्वानवाप्नोतिकामान्यान्मनसेच्छति ॥ ९ ॥ तपसातदवाप्नोतियद्भूत्वासृजतेजगत् ॥ तद्भूतश्चततःसर्वभूतानांभवतिप्रभुः ॥ १० ॥ तदुक्तंवेदवादेषुगहनंवेददर्शिभिः ॥ वेदांतेषुपुनर्व्यक्तंकर्मयोगेनलक्ष्यते ॥ ११ ॥ आलंभयज्ञाःक्षत्राश्चहविर्यज्ञाविशःस्मृताः ॥ परिचारयज्ञाःशूद्राश्चजपयज्ञाद्विजातयः ॥ १२ ॥ परिनिष्ठितकार्योहिस्वाध्यायेनद्विजोभवेत् ॥ कुर्यादन्यन्नवाकुर्यान्मैत्रोब्राह्मणउच्यते ॥ १३ ॥ त्रेतादौकेवलावेदायज्ञावर्णाश्रमास्तथा ॥ संरोधादायुषस्त्वेतेव्यस्यंतेद्वापरेयुगे ॥ १४ ॥ द्वापरेविप्लवंयांतिवेदाःकलियुगेतथा ॥ दृश्यंतेनापिदृश्यंतेकलेरंतेपुनःकिल ॥ १५ ॥ उत्सीदंतिस्वधर्माश्चतत्राधर्मेणपीडिताः ॥ गवांभूमेश्चयेचापामोषधीनांचयेरसाः ॥ १६ ॥ अधर्मांतर्हितावेदावेदधर्मास्तथाश्रमाः ॥ विक्रियंतेस्वधर्मस्थाःस्थावराणिचराणिच ॥ १७ ॥ यथासर्वाणिभूतानिवृष्टिर्भीमानिवर्षति ॥ सृजतेसर्वतोंगानितथावेदायुगेयुगे ॥ १८ ॥

योभवतीत्यर्थः प्रशांताः निःसंशयाः ॥ ७ ॥ अपृथगिति वेदत्रयेपिभेदमपश्यंतःकामादीन्पृथक्कृत्यतपोज्ञानंउपासतेश्रयंति ॥ ८ ॥ अतोज्ञातारमेवस्तौति तपइति ॥ ९ ॥ यद्भूत्वाब्रह्मभूत्वा तद्भूतःब्रह्मभूतः ॥ १० ॥ किंतज्ज्ञानमितिज्ञानशब्देनविद्यावाकर्मजोऽतिशयोवाआत्मनाशोवेतिपृष्टं तत्रांत्यःस्वभाववादनिरासेननिरस्तः आद्येप्रमाणंप्रदर्शयन्मध्यमंनिरस्यति तदिति तद्ब्रह्मवेदवादेषुकर्मकांडेष्वपिप्रस्तावादिदेवतात्वेनउक्तं तथापिगहनंअज्ञातमेवतत्रवेददर्शिभिरपि वेदांतेषुतुतदेवपुनर्विद्यैकप्राप्यंब्रह्मव्यक्तमुक्तं कर्मयोगेभावनाद्यात्मकेयोगेतन्नलक्ष्यतेनह्युपासनयाकीटभृंगन्यायेनब्रह्मभावस्यप्राप्यत्वंवक्तुंयुक्तंजन्यत्वेनानित्यत्वापातादित्यर्थः ॥ ११ ॥ प्रमेयसिद्ध्यर्थंब्रह्मणिप्रमाणभूतंवेदंस्तौतिआलंभेत्यादिना ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ स्वधर्मस्थाआश्रमाः विक्रियंतेभृतकाध्यापनक्रतुजन्यपुण्यसमर्पणादिना ॥ १७ ॥ वर्षतिपुष्णाति अंगानियोगांगानियमादीनि वेदाध्यायिनंपुष्यंतीत्यर्थः ॥ १८ ॥

Digitized by Google